

Dokumenty

Akt zmieniający Strategię Unii Europejskiej wobec Regionu Śródziemnomorskiego z 2000 roku – Decision 2004/763/CFSP, „Official Journal”: L 337, 13.11.2004.

A secure Europe in a better world, European Security Strategy, Brussels. 12.12.2003,
<http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/78367.pdf> (13.10.2007).

Barcelona Declaration, dostępna na stronie <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/r15001.htm> (20.11.2008).

Barcelona Summit 2005, Five Year Work Programme, Final text, dokument dostępny na stronie http://ec.europa.eu/external_relations/euromed/summit1105/five_years_en.pdf

Brussels European Council 16/17 December 2004, Presidency Conclusions 16238/05 Concl4. dostępne na stronie http://ec.europa.eu/external_relations/gac/pres_concl/december_2004.pdf

Commission Staff Working Paper, European Neighbourhood Policy, Country Report, Ukraine, SEC 2004 (566), Brussels, 12.05.2004.

Communication from the Commission – A Strong European Neighbourhood Policy, COM (2007) 774 final, Brussels 05.12.2007.

Communication from the Commission, European Neighbourhood Policy, Strategy Paper, COM (2004) 373 final, Brussels, 12.05.2004.

Communication from the Commission, European Neighbourhood Policy, Strategy Paper {SEC (2004) 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570}, COM (2004) 373 final, Brussels, 12.05.2004.

Communication from the Commission to the Parliament and the Council. Implementation of the European Neighbourhood Policy in 2007, COM (2008) 164, Brussels, 03.04.2008.

Communication from the Commission to the Council and to the European Parliament on the general approach to enable ENP countries to participate in Community agencies and Community programmes, COM (2006) 724 final, Brussels, 4.12.2006.

Commission Communication on cross-border cooperation within the framework of the TACIS programme, COM (1997) 239 final, dostępne na stronie <http://europa.eu/scadplus/leg/en/lvb/r17004.htm> (15.02.2009).

Communication from the Commission to the Parliament and the Council. Implementation of the European Neighbourhood Policy in 2007, COM (2008) 164, Brussels, 03.04.2008, dostępne na stronie http://ec.europa.eu/world/enp/documents_en.htm#3 (05.02.2009).

Communication from the Commission, Paving the way for a New Neighbourhood Instrument, COM (2003) 393 final, Brussels, 01.07.2003.

Communication from the Commission to the Council and the European Parliament; Wider Europe – Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours; COM (2003) 104 final, Brussels, 11.03.2003.

Commission Staff Working Document, Accompanying the: Communication form the Commission to the Council and the European Parliament on strengthening the European Neighbourhood Policy, Overall Assessment, SEC (2006) 1504/2, Brussels, 04.12.2006, dostępne na stronie http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/sec06_1504-2_en.pdf (22.01.2009).

Commission Staff Working Document, Accompanying the: Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on strengthening the European Neighbourhood Policy, Sectoral Progress Report, SEC (2006) 1512/2, Brussels, 04.12.2006, dostępny na stronie http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/sec06_1512-2_en.pdf (22.01.2009).

Commission Staff Working Document Accompanying the: Communication from the Commission to the Council and the European Parliament on strengthening the European Neighbourhood Policy, SEC (2006) 1504/2, COM (2006) 726 final, Brussels, 04.12.2006, dostępny na stronie http://ec.europa.eu/world/enp/documents_en.htm#3 (05.02.2009).

Decyzja Rady z 6 grudnia 1996 roku dotycząca przyjęcia wytycznych do programów indywidualnych dotyczących środków finansowych i technicznych towarzyszących reformom struktur gospodarczych i społecznych w ramach partnerstwa euro-śródziemnomorskiego (MEDA), 96/706/WE, „Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich” L 325/20, 14.12.1996.

Draft Joint Declaration of the Paris Summit for the Mediterranean, Paris, 13.07.2008, dokument dostępny na stronie Prezydencji francuskiej www.ue2008.fr

Draft Report on the European neighbourhood policy (2004/2166(INI)), Committee on Foreign Affairs, Raporteur: Armin Laschet, 14.04.2004.

EU/Armenia Action Plan, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/armenia_enp_ap_final_en.pdf

EU/Azerbaijan Action Plan, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/azerbaijan_enp_ap_final_en.pdf

EU/Egypt Action Plan, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/egypt_enp_ap_final_en.pdf

EU/Georgia, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/georgia_enp_ap_final_en.pdf

EU/Israel Action Plan, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/israel_enp_ap_final_en.pdf

EU/Jordan Action Plan, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/jordan_enp_ap_final_en.pdf

EU-Lebanon Action Plan, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/lebanon_enp_ap_final_en.pdf

EU/Moldova Action Plan, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/moldova_enp_ap_final_en.pdf

EU/Morocco Action Plan, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/morocco_enp_ap_final_en.pdf

EU/Palestinian Authority Action Plan, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/pa_enp_ap_final_en.pdf

EU/Tunisia Action Plan, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/tunisia_enp_ap_final_en.pdf

EU/Ukraine Action Plan, dokument dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/ukraine_enp_ap_final_en.pdf

European Council Common Strategy of 11 December 1999 on Ukraine, 1999/877/CFSP

European Neighbourhood and Partnership Instrument: Belarus. Country Strategy Paper 2007–2013 and National Indicative Programme 2007–2010, 07.03.2007, dostępne na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/enpi_csp_nip_belarus_en.pdf

Final Report (approved by the European Council in June 2004) on an EU Strategic Partnership with the Mediterranean and the Middle East, dostępny na stronie

<http://www.consilium.eu.int/uedocs/cmsUpload/Partnership%20Mediterranean%20and%20Middle%20East.pdf>

Financial Perspectives 2007-13, COM (2004) 487 final, 14.7.2004.

Fourth Euro-Mediterranean Conference of Foreign Ministers, Marseilles, 15–16.11.2000, Presidency's formal conclusions, dostępne na stronie

http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/00006.en0.html

Plan Działania dla Armenii, dostępny na stronie

http://www.delarm.ec.europa.eu/en/press/16_11_2006.pdf

Plan Działania dla Azerbejdżanu, dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/azerbaijan_enp_ap_final_en.pdf

Plan Działania dla Gruzji dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/georgia_enp_ap_final_en.pdf

Plan Działania dla Ukrainy, dostępny na stronie

http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/action_plans/ukraine_enp_ap_final_en.pdf

Porozumienie o Partnerstwie i Współpracy UE–Armenia, dostępne na stronie

http://ec.europa.eu/external_relations/ceeca/pca/pca_armenia.pdf

Porozumienie o Partnerstwie i Współpracy UE–Azerbejdżan, dostępne na stronie

http://ec.europa.eu/external_relations/ceeca/pca/pca_azerbaijan.pdf

Porozumienie o Partnerstwie i Współpracy UE–Rosja, dostępne na stronie

http://ec.europa.eu/external_relations/ceeca/pca/pca_russia.pdf

Report on the review of the European Neighbourhood and Partnership Instrument (2008/2236(INI)), Committee on Foreign Affairs – Rapporteur: Konrad Szymański, European Parliament A6-0037/2009, 28.01.2009.

Report on „Wider Europe – Neighbourhood: A New Framework for Relations with our Eastern and Southern Neighbours” (COM (2003) 104 – 2003/2018 (INI)) – Committee on Foreign Affairs, Human Rights, Common Security and Defence Policy, Rapporteur: Pasqualina Napoletano, PE 329.290, A5-0378/2003, 05.11.2003.

Rezolucja PE z 11 lutego 2003 roku, dostępna na stronie

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P5-TA-2003-0042+0+DOC+XML+V0//EN&language=PL>

Rezolucja PE w sprawie wyników wyborów na Ukrainie P6_TA(2005)0009, 13.01.2005, dostępna na stronie <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2005-0009+0+DOC+XML+V0//PL>

Rozporządzenie nr 1638/2006 z 24 października 2006 roku, Dz.Urz. L 310, 09.11.2006.

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1488/96 z 23 lipca 1996 roku w sprawie środków finansowych i technicznych (MEDA) towarzyszących reformom struktur gospodarczych i społecznych w ramach Partnerstwa Eurośródziemnomorskiego, Dz.Urz. WE, L 189/1, 30.07.1998.

Sixth Euro-Mediterranean Conference of Ministers of Foreign Affairs, Naples, 02–03.12. 2006, Presidency conclusions, dostępne na stronie

http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/er/78183.pdf

Strengthening the European Neighbourhood Policy. Presidency progress report, General Affairs and External Relations Council (GAERC), 18–19.06.2007.

Strengthening the Mediterranean Policy of the European Union: Establishing a Euro-Mediterranean Partnership, COM (94) 427.

Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana w wersji Traktatu z Nicei), Dziennik Urzędowy, C 325, 24.12.2002.

Traktat o Unii Europejskiej i Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersje skonsolidowane w brzmieniu Traktatu z Lizbony), Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej 2010/C 83/01, 30.03.2010.

Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (wersja skonsolidowana w wersji Traktatu z Nicei), Dziennik Urzędowy, C 325, 24.12.2002.

Traktat z Lizbony, dostępny na stronie: http://europa.eu/lisbon_treaty/full_text/index_pl.htm

Układ Stowarzyszeniowy z Algierią – Decision 2005/690/EC, dokument dostępny w „Official Journal”: OJ L 265, 10.10.2005.

Układ Stowarzyszeniowy z Egiptem – Decision 2004/635/EC, dokument dostępny w „Official Journal”: OJ L 304, 30.09.2004.

Układ Stowarzyszeniowy z Izraelem – Decision 2000/384/EC, dokument dostępny w „Official Journal”: OJ L 147, 21.06.2000.

Układ Stowarzyszeniowy z Jordanią – Decision 2002/357/EC, dokument dostępny w „Official Journal”: OJ L 129, 15.05.2002.

Układ Stowarzyszeniowy z Libanem – Decision 2006/356/EC, dokument dostępny w „Official Journal”: OJ L 143, 30.5.2006.

Układ Stowarzyszeniowy z Marokiem – Decision 2000/204/EC, dokument dostępny w „Official Journal”: OJ L 138, 09.06.2000.

Układ Stowarzyszeniowy z Tunezją – Decision 98/238/EC, dokument dostępny w „Official Journal”: OJ L 97, 30.03.1998.

Układ Stowarzyszeniowy z władzami Autonomii Palestyńskiej, „Official Journal”: OJ L 187, 16.07.1997.

Umowa między Unią Europejską a rządem Gruzji w sprawie statusu w Gruzji Specjalnego Przedstawiciela Unii Europejskiej (SPUE) w regionie południowego Kaukazu oraz jego zespołu

wspierającego, Dziennik Urzędowy L 135, 23/05/2006 P. 0015–0016, dostępne na stronie [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:22006A0523\(01\):PL:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:22006A0523(01):PL:HTML)

Wspólne działanie Rady 2008/129/WPZiB z 18 lutego 2008 roku przedłużające mandat Specjalnego Przedstawiciela Unii Europejskiej w Byłej Jugosławiańskiej Republice Macedonii (FYROM), Dziennik Urzędowy L 043, 19.02.2008 P. 0019 – 0021, dostępne na stronie <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:043:0019:01:PL:HTML>

Druki zwarte

Aalto P., *The EU–Russian Energy Dialogue: Europe’s Future Energy Security*, Ashgate, Aldershot 2008.

Adamowski J., Wojtaszczyk K.A., *Negotiations of the EU Candidate Countries*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2001.

Aggestam L., Anesi F., Edwards G., Hill Ch., Rijks D., *Institutional Competences in the EU External Action: Actors and Boundaries in CFSP and ESDP*, Swedish Institute for European Policy Studies SIEPS 2008.

Amin S., Kenz A.E., *Europe and the Arab World: Patterns and Prospects of the New Relationship*, Zed Books, London, New York 2005.

Arbatova N., Ryzhkov V., *Russia and the European Union: from Crisis to a New Treaty*, Report by Russia in a United Europe Committee, Moskwa 2005.

Arnold S., Chadrafa P., Spronger R. (red.), *Marketing Strategies for Central and Eastern Europe*, Ashgate, Aldershot 2001.

Aslund A., McFaul M. (red.), *Revolution in Orange: the Origins of Ukraine’s Democratic Breakthrough*, Carnegie Endowment for International Peace, Washington 2006.

Attina F., Stavridis S. (red.), *The Barcelona Process and Euro-Mediterranean Issues from Stuttgart to Marseille*, Giuffrè, Milano 2001.

Attina F., Rossi R. (red.), *European Neighbourhood Policy: Political, Economic and Social Issues*, The Jean Monnet Centre „Euro-Med”, Department of Political Studies, Catania 2004.

Balazs P., Duleba A., Schneider J., Smolar E. (red.), *Towards a New Eastern Policy of the European Union. Eastern ENP and Relations with Russia after the German Presidency*, A Joint Policy Brief Within the Project „Strengthening Central European Contribution to the Eastern dimension of EU’s CFSP”, Policy Brief 2, June 2007.

Balfour R., Missiroli A., *Reassessing the European Neighbourhood Policy*, European Policy Centre Issue Paper No. 54, June 2007.

Bieleń S. (red.), Chudoliej K. (red.), *Stosunki Rosji z Unią Europejską*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323515296>

Biscop S., Andersson J. J., *The EU and the European Security Strategy. Fortging a Global Europe*, Routledge, London, New York 2008. <https://doi.org/10.4324/9780203945582>

Blanck K., *Die Europäische Sicherheits- und Verteidigungspolitik im Rahmen der europäischen Sicherheitsarchitektur*, Springer, Wien 2005.

Blockmans S., Łazowski A. (red.), *The European Union and its Neighbours. A Legal Appraisal of the EU’s Policies of Stabilization, Partnership and Integration*, T.M.C. Asser, Hague 2006.

Bobrow D.B., Haliżak E., Zięba R. (red.), *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1997.

Bodio M., *Stosunki między Unią Europejską a Federacją Rosyjską, Stan i perspektywy rozwoju*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2005.

Borkowski P.J., *Partnerstwo Eurośródziemnomorskie*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR/Fundacja Studiów Międzynarodowych, Warszawa 2005.

Borkowski P.J., *Polityka sąsiedztwa Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2009.

Brimmer E., Fröhlich S. (red.), *The Strategic Implications of European Union Enlargement*, Center for Transatlantic Relations, The Paul H. Nitze School of Advanced International Studies, Johns Hopkins University, Washington 2005.

Brodecki Z., Drobysz M., Majkowska S., *Traktat o Unii Europejskiej, Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską z komentarzem*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2002.

Calleya S.C., *Evaluating Euro-Mediterranean Relations*, Frank Cass, London, New York 2005.
<https://doi.org/10.4324/9780203017647>

Cała-Wacinkiewicz E., *Charakter prawy Unii Europejskiej w świetle prawa międzynarodowego*, C.H. Beck, Warszawa 2007.

Cameron P. (red.), *Legal Aspects of EU Energy Regulation: Implementing the New Directives on Electricity and Gas Across Europe*, Oxford University Press, Oxford, New York 2005.

Cannizzaro E. (red.), *The European Union as an Actor in International Relations*, Kluwer Law International, The Hague, London, New York 2002.

Carlsnaes W., Sjursen H., White B. (red.), *Contemporary European Foreign Policy*, Sage Publishers, London, New Delhi 2004.

Chmiel B., *Instytucjonalizacja Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2004.

Cieślukowski M., *Budżet Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2006.

Combs C.C., *Terrorism in the Twenty-first Century*, Prentice Hall, Upper Saddle River, New Jersey 2003.

Comelli M., Paciello M.C., *A Cost/Benefit Analysis of the ENP for the EU's Southern Partners*, European Parliament, Directorate General External Policies of the Union, Policy Department External Policies, October 2007.

Craig P., De Burca G., *EU Law. Text, Cases, and Materials*, Oxford University Press, Oxford 2008.

Cremona M., *The European Neighbourhood Policy: Legal and Institutional Issues*, CDDRL Working Papers, Center on Democracy, Development, and the Rule of Law, Stanford Institute for International Studies, 2004.

Cremona M., Hillion Ch., *L'Union Fait la Force? Potential and Limitations of the European Neighbourhood Policy as an Integrated EU Foreign and Security Policy*, EUI Working Papers LAW, Vol. 39, No. 2006. <https://doi.org/10.2139/ssrn.963755>

Cremona M., Meloni G. (red.), *The European Neighbourhood Policy: A Framework for Modernisation?*, EUI Working Paper LAW, No. 2007/21. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1024102>

Dannreuther R. (red.), *European Union Foreign and Security Policy. Towards a Neighbourhood Strategy*, Routledge, London, New York 2004. <https://doi.org/10.4324/9780203300855>

Davis M.J. (red.), *Security Issues in the Post-Cold War World*, Edward Elgar, Cheltenham, Brookfield 1996.

DeBardeleben J., *The Boundaries of EU Enlargement. Finding a Place for Neighbours*, Palgrave Macmillan, Hampshire, New York 2008. <https://doi.org/10.1057/9780230591042>

Denza E., *The Intergovernmental Pillars of the European Union*, Oxford University Press, Oxford, New York 2002. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198299356.001.0001>

Dobrocyński M., Lipiec-Zajchowska M., *Wschód jako partner Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2005.

Doel van del T., *Central Europe, the New Allies?: the Road from Visegrad to Brussels*, Westview Press, Boulder, Col. 1994.

Donoghue J., Keatinge P. (red.), *The Security of Europe, Actors and Issues*, Institute of European Affairs, Dublin 2000.

Dosenrode S., Stubkjaer A., *The European Union and the Middle East*, Sheffield Academic Press, London, New York 2002.

Duke S. (red.), *Between Vision and Reality. CFSP's Progress on the Path to Maturity*, European Institute of Public Administration, Maastricht 2000.

Duke S., *The Elusive Quest for European Security. From EDC to CFSP*, Palgrave, Basingstoke, London, New York 2000. <https://doi.org/10.1057/9780230509672>

Duke S., *The New European Security Disorder*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, London, New York 1994. <https://doi.org/10.1057/9780230390157>

Ehrhart H.-G., Kreikemeyer A., Zagorski A.V. (red.), *Crisis Management in the CIS: Whither Russia?*, Institut für Friedensforschung und Sicherheitspolitik an der Universität Hamburg, Baden-Baden 1995.

Emerson M. (red.), *The Elephant and the Bear Try Again. Options for a New Agreement between the EU and Russia*, Centre for European Policy Studies, Brussels 2006.

Emerson M., *European Neighbourhood Policy: Strategy or Placebo?*, CEPS Working Document, No. 215, November 2004.

Emerson M., Tocci N., *The Rubik Cube of the Wider Middle East*, CEPS Brussels 2003.

Emerson M., Young R. (red.), *Democracy's Plight in the European Neighbourhood. Struggling Transitions and Proliferating Dynasties*, Centre for European Policy Studies 2009.

Ensalaco M., *Middle Eastern Terrorism: From Black September to September 11*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 2008. <https://doi.org/10.9783/9780812201871>

Fawcett L. (red.), *International Relations of the Middle East*, Oxford University Press, Oxford, New York 2005.

- Fischer S. (red.), *Ukraine: Quo Vadis?*, Chaillot Paper, No. 108, February 2008.
- Fraser T.G., *The Arab-Israeli Conflict*, Palgrave Macmillan (UK), Hounds Mills 2007.
- Frenz A., *The European Commission's Tacis Programme 1991–2006. A Success Story*, dostępne na stronie http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/regional-cooperation/enpi-east/documents/annual_programmes/tacis_success_story_final_en.pdf (15.02.2009).
- Furier A. (red.), *Pomarańczowa rewolucja – szansa dla ukraińskiej transformacji politycznej: tom studiów „Pedagogium”* Wydawnictwo OR TWP/Oficyna In Plus, Szczecin 2006.
- Ganzle S., Sens A.G., *The Changing Politics of European Security: Europe Alone?*, Palgrave Macmillan, New York 2007. <https://doi.org/10.1057/9780230801349>
- Gartner H., Hyde-Price A., Reiter E. (red.), *Europe's New Security Challenges*, Lynne Rienner Publishers, Boulder, London 2001.
- Gillespie R., *Spain and the Mediterranean: Developing a European Policy Towards the South*, Palgrave, New York 2000.
- Gorzelak G., Krok K. (red.), *Nowe granice Unii Europejskiej – współpraca czy wykluczenie?*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006.
- Grabbe H., *How the EU Should Help Its Neighbours*, Centre for European Reform – Policy Brief, June 2004.
- Gromadzki G., Vesely L., *Aktywnie i wspólnie. UE wobec Białorusi*, Fundacja im. Stefana Batorego, Stowarzyszenie Spraw Międzynarodowych, Warszawa, Praga 2006.
- Góralczyk W., *Prawo międzynarodowe publiczne w zarysie*, Wydawnictwo Prawnicze LexisNexis, Warszawa 2001.
- Haliżak E. (red.), *Polityka zagraniczna i wewnętrzna państwa w procesie integracji europejskiej*, WDiNP UW, Oficyna Wydawnicza Branta, Warszawa 2004.
- Haliżak E., Parzymies S. (red.), *Unia Europejska. Nowy typ wspólnoty międzynarodowej*, Fundacja Studiów Międzynarodowych/Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2002.
- Handoussa H., Reiffers J., *Femise Report on the Euro-Mediterranean Partnership 2003*, Institut de la Méditerranée, Marseille, September 2003, <http://www.femise.org/Pub-indic/an-03.html#gb> (04.01.2009).
- Herzig E., *The New Caucasus: Armenia, Azerbaijan and Georgia*, Royal Institute of International Affairs/Pinter, London 1999.
- Herzig E., Kurchian M. (red.), *The Armenians: Past and Present in the Making of National Identity*, Routledge Curzon, New York 2004.
- Hinc A., Sadowska M., Świeboda P., *The European Union and Its Neighbourhood in a Changing World. Defining a New Strategic Relationship with the Eastern and Southern Neighbours*, demosEUROPA – Centre for European Strategy, Warsaw 2008.
- Hokovsky R. (red.), *Europe Free, Safer, Stronger. Policy Papers*, European Values Network, Praha 2008.

Holm U., *EU's Neighbourhood Policy, A Question of Space and Security*, Danish Institute for International Studies, Working Paper No. 22, 2005.

Jakubiak M. (red.), *Prospects for EU–Moldova Economic Relations*, CASE Reports No. 67, 2006, Warsaw 2006. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1411157>

Jesień L. (red.), *The Future of European Energy Security*, Interdisciplinary conference, Tischner European University, Kraków 2006.

Joffe G. (red.), *Perspectives on Development: The Euro-Mediterranean Partnership*, Frank Cass, London, Portland 1999.

Johnson D., Robinson P. (red.), *Perspectives on EU–Russia Relations*, Routledge, London, New York 2005. <https://doi.org/10.4324/9780203320181>

Kaczyński P.M., Kaźmierkiewicz P., *European Neighbourhood Policy: Differentiation and Political Benchmarks*, EuroMesco Papers 44, September 2005.

Kaczyński P.M., Kaźmierkiewicz P., Tekin A., *Southern Mediterranean and Eastern European Perspectives on the EU's Future Dilemmas and the European Neighbourhood Policy*, EuroMeSCo Report, Warsaw, Ankara, September 2006.

Kamiński S., Bil I., *Europejska Polityka Sąsiedztwa, wyzwania i rekomendacje*, Fundacja Amicus Europae, Warszawa 2007.

Kassler P. (red.), *Environmental Issues for the Gulf: Oil, Water and Sustainable Development*, Royal Institute of International Affairs, Middle East Programme in association with Division of Research and Studies, Crown Prince Court of Abu Dhabi, London 1999.

Kazimierkiewicz P. (red.), *The Future of EU Enlargement Debates in New Member States, Candidates and Neighbours*, Institute of Public Affairs, Warsaw 2006.

Keukeleire S., MacNaughtan J., *The Foreign Policy of the European Union*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, Hampshire, New York 2008.

Kratochvíl P. (red.), *The European Union and Its Neighbourhood: Policies, Problems and Priorities*, Institute of International Relations, Prague 2006.

Kuczyński M., *Krwawiąca Europa. Konflikty zbrojne i punkty zapalne w latach 1990–2000. Tło historyczne i stan obecny*, Bellona, Warszawa 2001.

Kukułka J., *Historia współczesna stosunków międzynarodowych 1945–2000*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2001.

Kuźniar R., *Polityka i siła, Studia strategiczne – zarys problematyki*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2005.

Leonard M., Popescu N., *A power Audit of EU–Russia Relations*, European Council on Foreign Relations, London, November 2007, dostępne na stronie www.ecfr.eu

Lesch D.W., *1979: the Year that Shaped the Modern Middle East*, Westview Press, Boulder 2001.

Liczner J. (red.), *Po rewolucji pomarańczowej. Relacje UE–Ukraina do wiosny 2006 r.*, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa 2005.

Lieven A., *Ukraine & Russia: a Fraternal Rivalry*, United States Institute of Peace Press, Washington D.C. 1999.

Lippert B., *The Discussion on EU Neighbourhood Policy – Concepts, Reform Proposals and National Positions*, Friedrich Ebert Stiftung – International Policy Analysis, July 2007.

Lizin A.-M., Zeisler N. (red.), *Gazprom: Stratégie de la Russie*, Luc Pire, Bruxelles 2006.

Ludlow P. (red.), *Europe and Mediterranean*, Brassey, London, New York 1994.

Lynch D., *Why Georgia Matters*, Chaillot Paper, No. 86, February 2006, Institute for Security Studies, Paris.

Łastawski K., *História integracji europejskiej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2006.

Mabro R., Wbrew-Bond I. (red.), *Gas to Europe: the Strategies of Four Major Suppliers*, Oxford University Press, Oxford, New York 1999.

Macleod I., Hendry I. D., Hyett S., *The External Relations of the European Communities*, Clarendon Press/Oxford University Press, Oxford 1998.

Maltary J.H., *Energy Policy in the European Union*, Macmillan, Basingstoke 1997.

<https://doi.org/10.1007/978-1-349-25735-5>

Marchetti A., *The European Neighbourhood Policy. Foreign Policy at the EU's Periphery*, Center for European Integration Studies, Discussion Paper, Bonn 2006.

Marinova S.T., Marinov M.A. (red.), *Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe*, Ashgate, Aldershot, Burlington 2003.

Masih J.R., Krikorian R.O., *Armenia: at the Crossroads*, Harwood Academic Publishers, Amsterdam 1999.

Mayhew A., *Ukraina a Unii Europejska: Finansowanie przyspieszenia integracji*, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej, Warszawa 2008.

Menkiszak M., *Rosja wobec Unii Europejskiej: kryzys „strategicznego partnerstwa”*, Prace OSW nr 22, Warszawa, styczeń 2006.

Michałowska G. (red.), *Integracja europejska. Instytucje. Polityka. Prawo. Księga pamiątkowa dla uczczenia 65-lecia Profesora Stanisława Parzymiesa*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2003.

Michałowska G. (red.), *Mały słownik stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1999.

Mierzejewski D.J., *Bezpieczeństwo europejskie w okresie zimnej wojny i po rozpadzie systemu dwubiegowego: Przemiany w warunkach globalizacji*, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa im. Stanisława Staszica w Piasecznie, Piaseczno 2008.

Mik C. (red.), *Pozycja Unii Europejskiej w świecie – aspekty prawne i polityczne*, „Dom Organizatora”, Toruń 2005.

Milczarek D., Nowak A.Z. (red.), *On the Road to the European Union Applicant Countries' Perspective*, WU CE, Warsaw 2003.

Milczarek D., *Unia Europejska we współczesnym świecie*, Centrum Europejskie Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2005.

Milewski J.J., Lizak W. (red.), *Stosunki międzynarodowe w Afryce*, Wydawnictwo Naukowe Scholar/Fundacja Studiów Międzynarodowych, Warszawa 2002.

Minasi N., *The Euro-Mediterranean Free Trade Area and its Impact on the Economies Involved*, Jean Monnet Working Papers in Comparative and International Politics, Department of Political Studies – University of Catania, October 1998.

Mircea B., *Delivering Effectiveness Under the ENPI. Mechanisms of Effectiveness Enhancement*, College of Europe 2008.

Missiroli A., *The ENP Three Years On: Where Form – and Where Next?*, Policy Brief, European Policy Centre, Brussels, March 2007.

Moghadam M., Karshenas M. (red.), *Social Policy in the Middle East*, Palgrave, New York 2006.

Molchanov M.A., *Political Culture and National Identity in Russian-Ukrainian Relations*, Texas A&M University Press, Texas 2002. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2874046>

Multan W., *Wizje bezpieczeństwa europejskiego „Elipsa”*, Warszawa 1997.

Muś J., *Współpraca wielostronna w regionie. Bałkańskie doświadczenia dla Partnerstwa Wschodniego*, [w:] Biuletyn Analiz UKIE – Główne wątki debaty europejskiej w 2008 roku, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej – Departament Analiz i Strategii nr 21, Warszawa, grudzień 2008.

Nikolov K.Y. (red.), *The European Neighbourhood Policy: Time to Deliver*, Bulgarian European Community Studies Association, Sofia 2008.

Nonneman G. (red.), *The Middle East and Europe. The Search for Stability and Integration*, Federal Trust for Education and Research, with the collaboration of Trans-European Policy Studies Association (Brussels), London 1993.

Nowak A.Z., Steagall J.W., Baliamoune M.N. (red.), *Globalization, International Business and European Integration*, CE UW/CCB UNF, Warsaw, Jacksonville 2004.

Odell P.R., *Oil and Gas: Crises and Controversies 1961–2000*, V. 1: *Global Issues*, Multi-Science Publishing, Brentwood 2001.

Odell P.R., *Oil and Gas: Crises and Controversies 1961–2000*, V. 2: *Europe's Entanglement*, Multi-Science Publishing, Brentwood 2002.

Palacio de L., Zervos A. (foreword), *Renewable Energy in Europe: Building Markets and Capacity*, European Renewable Energy Council (EREC), London 2004.

Pardo S., Zemer L., *The Institutional Challenge of the Euro-Mediterranean Neighbourhood Space*, The Centre for the Study of European Politics and Society, Beer Sheva, dostępne na stronie http://hsf.bgu.ac.il/europe/index.aspx?pgid=pg_127842625169671760 (04.01.2009).

Parzymies S. (red.), *Diplomacja czy siła? Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009.

Parzymies S. (red.), *Integracja europejska w dokumentach*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2008.

Parzymies S., Zięba R. (red.), *Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2004.

Payaslian S., *The History of Armenia: from the Origins to the Present*, Palgrave Macmillan, New York 2007. <https://doi.org/10.1057/9780230608580>

Petczyńska-Nałęcz K., *EPS w praktyce – Unia Europejska wobec Rosji, Ukrainy, Białorusi i Mołdawii rok po publikacji Dokumentu Strategicznego*, Ośrodek Studiów Wschodnich, Warszawa 2005.

Pietraś M., Kapuśniak T. (red.), *Ukraina w stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 2007.

Porfalla R., *Wolność dla Białorusi, „Białoruś jutrzyszta będzie inna niż Białoruś dzisiejsza”*, Raport Fundacji Konrada Adenauera, Warszawa 2007.

Prodi R., *Europe and the Mediterranean: Time for Action*, speech by Romano Prodi at UCL Universite de Louvain-la-Neuve (Louvain-la-Neuve 26/11/2002) (28/11/2002) 52 EuroMed Report 6–7.

Rubin B., *The Tragedy of the Middle East*, Cambridge University Press, Cambridge, New York 2002.

Saikal A., Schnabel A. (red.), *Democratization in the Middle East: Experiences, Struggles, Challenges*, United Nations University Press, Tokyo 2003.

Sapper M., Weichsel V., Breuer M., Radetzka O., Huterer A., Bergholz K., Gilster A., Keul M. (red.), *Osteuropa – Rückblick auf ein Lehrstück. Der Kaukasusukrieg und die Folgen*, 58. Jahrgang, Heft 11, November 2008.

Schmidtke O., Vekelchyk S., *Europe's Last Frontier? Belarus, Moldova and Ukraine between Russia and the European Union*, Palgrave Macmillan, New York, Hampshire 2008.

Senyucel S., Guner S., Faath S., Maties H., *Factors and Perceptions Influencing the Implementation of the European Neighbourhood Policy in Selected Southern Mediterranean Partner Countries*, EuroMesco Research Project, October 2006.

Shearman P., Sussex M. (red.), *European Security After 9/11*, Ashgate, Aldershot, Burlington 2004.

Solonenko I. (red.), *Strengthening EU–Ukraine Cooperation Towards Enhancing the Rule of Law in Ukraine*, Policy Paper + Policy Recommendations, International Renaissance Foundation, Open Society Institute, Brussels 2006.

Sørensen G., *Democracy and Democratization. Processes and Prospects in a Changing World*, Westview Press, Boulder 2008.

Stachurska-Szczęsiak K., *Program MEDA w polityce pomocy Unii Europejskiej państwom Maghrebu*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2007.

Starzyk J., *Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2001.

Susman G.I., *Small and Medium-Sized Enterprises and the Global Economy*, Elgar, Cheltenham, Northampton 2007. <https://doi.org/10.4337/9781847204431>

Szczepaniak M. (red.), *Państwa wyszehradzkie: systemy polityczne, gospodarka, współpraca*, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Poznań 1996.

Telo M. (red.), *European Union and New Regionalism, Regional Actors and Global Governance in a Post-Hegemonic Era*, Ashgate, Aldershot, Burlington 2007.

Valasek T., *Why Ukraine Matters to Europe*, Centre for European Reform Essays, December 2008.

Varwick J., Lang K.O. (red.), *European Neighbourhood Policy. Challenges for the EU-Policy Towards the New Neighbours*, Barbara Budrich Publishers, Leverkusen, Opladen 2007.

<https://doi.org/10.2307/j.ctvddzgwb>

Weber K., Smith M.E., Baun M. (red.), *Governing Europe's Neighbourhood: Partners or Periphery?*, Manchester U.P., Manchester, New York 2007.

Wilson A., *Ukraine's Orange Revolution*, Yale University Press, New Haven, London 2005.

Wojna B., Gniazdowski M. (red.), *Partnerstwo Wschodnie – raport otwarcia*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa, kwiecień 2009.

Wojtaszczyk K.A. (red.), *Dylematy modernizacji Unii Europejskiej*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2007.

Wolczuk R., *Ukraine's Foreign and Security Policy 1991–2000*, Routledge Curzon, London 2002.

<https://doi.org/10.4324/9780203221778>

Xuereb P.G. (red.), *The European Union and the Mediterranean. The Mediterranean's European Challenge*, Vol. V, European Documentation and Research Center, Malta 2004.

Youngs R., *Europe and the Middle East: in the Shadow of September 11*, Lynne Rienner Pubs., Boulder, London 2006.

Youngs R., *Europe's Flawed Approach to Arab Democracy*, Centre for European Reform, London, October 2006.

Youngs R., *The European Union and the Promotion of Democracy. Europe's Mediterranean and Asian Policies*, Oxford Studies in Democratization, Oxford 2001.

Zajac J., *Partnerstwo Euro-Śródziemnomorskie*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2005.

Zajęczkowski J., *Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR/Fundacja Studiów Międzynarodowych, Warszawa 2006.

Zamarlik M. (red.), *Wymiar Wschodni Unii Europejskiej*, Instytut Studiów Strategicznych, Kraków 2004.

Zielonka J., *Europa jako imperium. Nowe spojrzenie na Unię Europejską*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2007.

Zięba R., *Europejska Polityka Bezpieczeństwa i Obrony*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2005.

Zięba R., *Unia Europejska jako aktor stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2003.

Zięba R., *Wspólna Polityka Zagraniczna i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Sejmowe, Warszawa 2005.

Żukrowska K. (red.), *Europe and Complex Security Issues*, Instytut Wiedzy, Warsaw 2005.

Żukrowska K., Konarzewska A. (red.), *External Relations of the European Union – Determinants, Causal Links, Areas*, Instytut Wiedzy, Warsaw 2004.

Artykuły, rozdziały w pracach zbiorowych

Acikmese S.A., *Management of Security in EU's Neighbourhood: Union's Tactics Revisited, „Perceptions”*, Autumn 2005.

Adamczyk A., *Prospects for Creating Coalitions Within the European Union Following its Eastern Enlargement*, [w:] Nowak A.Z., Steagall J.W., Baliamoune M.N. (red.), *Globalization, International Business and European Integration*, CE UW/CCB UNF, Warsaw, Jacksonville 2004.

Aliboni R., *European Security Across the Mediterranean*, „Chaillot Paper”, European Union Institute for Security Studies, No. 2, Paris, March 1991.

Arkoun M., *Islam, Europe, Occident*, [w:] Melasuo T. (red.), *The Mediterranean Revisited*, Tampere Peace Research Institute, Research Report No. 157, 1994.

Averre D., *The EU–Russian Relationship in the Context of European Security*, [w:] Johnson D., Robinson P. (red.), *Perspectives on EU–Russia Relations*, Routledge, London, New York 2005.

Balfour R., *Promoting Human Rights and Democracy in the EU' Neighbourhood: Tools, Strategies and Dilemmas*, [w:] Balfour R., Missiroli A., *Reassessing the European Neighbourhood Policy*, European Policy Centre Issue Paper, No. 54, June 2007.

Balfour R., Rotta A., *Beyond Enlargement. The European Neighbourhood Policy and its Tools, „International Spectator”*, Vol. XL, No. 1, January–March 2005.

<https://doi.org/10.1080/03932720508457107>

Barrenada I., Martin I., *Employment and Social Protection in the Euro-Mediterranean Partnership Status, Perspectives and Proposals for Action*, referat zaprezentowany na konferencji „Barcelona + 10 Civil Event”, zorganizowanej przez pozarządową platformę Euro-Med, Malaga, 30.09.–02.10.2005, www.eco.uc3m.es/immartin/EmpleolargaEnglishrevisada.doc (04.01.2009).

Barysch K., *The EU and Russia: from Principle to Pragmatism?*, Centre for European Reform, Policy Brief, London, November 2006, dostępne na stronie www.cer.org.uk

Bendiek A., *Die Gemeinsame Aussen- und Sicherheitspolitik der EU*, [w:] *Deutschland 6/2006*, erscheint im Societat-Verlag, Frankfurt am Main, in Zusammenarbeit mit dem Auswärtigen Amt, Berlin.

Bengtsson R., *Constructing Interfaces: the Neighbourhood Discourse in EU External Policy*, „European Integration”, Vol. 30, No. 5, December 2008. <https://doi.org/10.1080/07036330802439582>

Bernatowicz G., *Proces barceloński jako jeden z instrumentów polityki śródziemnomorskiej Unii Europejskiej, „Sprawy Międzynarodowe”*, nr 4, 2005.

Bieleń S., *Stosunki Unia Europejska–Rosja*, [w:] Parzymies S. (red.), *Diplomacja czy siła? Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323515296>

Bieleń S., *Tożsamość europejska Rosji – związki i różnice cywilizacyjno-kulturowe*, [w:] Bieleń S., Chudoliej K. (red.), *Stosunki Rosji z Unią Europejską*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323515296.pp.11-35>

Blockmans S., *EU-Russia Relations Through the Prism of the European Neighbourhood and Partnership Instrument*, „European Foreign Affairs Review”, Vol. 13, No. 2, Summer 2008.

Blockmans S., Łazowski A., *The European Union and Its Neighbours: Questioning Identity and Relationships*, [w:] Blockmans S., Łazowski A. (red.), *The European Union and Its Neighbours. A Legal Appraisal of the EU's Policies of Stabilization, Partnership and Integration*, T.M.C. Asser, Hague 2006.
<https://doi.org/10.1007/978-90-6704-507-0>

Bloed A., *Georgian – Russian War, the Turning Point in East-West Relations?*, „Security and Human Rights”, Vol. 19, No. 4, 2008. <https://doi.org/10.1163/187502308786691144>

Błaszcuk M., *Stosunki Unii Europejskiej z sąsiadami – Białoruś*, „Wspólnoty Europejskie” nr 4 (173) 2006.

Błaszcuk M., *Stosunki Unii Europejskiej z przyszłymi sąsiadami – Mołdowa*, „Wspólnoty Europejskie” nr 2, 2005.

Błaszcuk M., *Wschodni Wymiar Europejskiej Polityki Sąsiedztwa – stan obecny i perspektywy*, „Wspólnoty Europejskie” nr 11, 2006.

Bobitski N., *Do Ut Des? The Reed for True Reciprocity in the European Neighbourhood Policy*, „European Foreign Affairs Review”, No. 13, 2008.

Bordachev T., *Russia and the European Union After 2007*, [w:] M. Emerson (red.), *The Elephant and the Bear Try Again. Options for a New Agreement between the EU and Russia*, Centre for European Policy Studies, Brussels 2006.

Brach J., *The Euro-Mediterranean Partnership: The Role and Impact of the Economic and Financial Dimension*, „European Foreign Affairs Review”, Vol. 12, No. 4, Winter 2007.

Cianciara A.K., ‘*Eastern Partnership’ – Opening a New Charter of Polish Eastern Policy and the European Neighbourhood Policy*’, The Institute of Public Affairs, Analyses & Opinions, No. 4, June 2008.

Comelli M., *The Challenges of the European Neighbourhood Policy*, „The International Spectator”, Vol. XXXIX, No. 3, July–September 2004. <https://doi.org/10.1080/03932720408457087>

Corelli M., Greco E., Tocci N., *From Boundary to Borderland: Transforming the Meaning of Borders Through the European Neighbourhood Policy*, „European Foreign Affairs Review”, No. 12, 2007.

Del Sarto R.A., Schumacher T., *From EMP to ENP: What’s at Stake with the European Neighbourhood Policy Towards the Southern Mediterranean?*, „European Foreign Affairs Review”, Vol. 10, No. 1, Spring 2005.

Dodini M., Fantini M., *The EU Neighbourhood Policy: Implications for Economic Growth and Stability*, „Journal of Common Market Studies”, Vol. 44, No. 3, September 2006.

Domaniewska N., *Porozumienie na szczytce Unii dla Śródziemnomorza*, z 04.11.2008, Portal Spraw Zagranicznych, www.psz.pl (6.11.2008).

Dannreuther R., *The European Security Strategy’s Regional Objective. The Neighbourhood Policy*, [w:] Biscop S., Andersson J.J., *The EU and the European Security Strategy. Forging a Global Europe*, Routledge, London, New York 2008.

Dziuba J., *Unia Europejska a Gruzja. Rok po wojnie sierpniowej*, Analizy Natolińskie, t. 42, nr 10, 2009.

Emerson M., Noutcheva G., *From Barcelona Process to Neighbourhood Policy, Assessments and Open Issues*, CEPS Working Document No. 220, March 2005.

Emerson M., *Making Sense of Sarkozy's Union for the Mediterranean*, „CEPS Policy Brief”, No. 155, March 2008.

Ferrero-Waldner B., *The European Neighbourhood Policy: The EU's Newest Foreign Policy Instrument*, „European Foreign Affairs Review”, Vol. 11, No. 2, Summer 2006.

Figel E., *Stosunki UE z krajami Europy Wschodniej*, [w:] M Zamarlik (red.), *Wymiar Wschodni Unii Europejskiej*, Instytut Studiów Strategicznych, Kraków 2004.

Fjordman, *The Eurabia Code, Part I*, „Brussels Journal”, 01.10.2006.

Fröhlich S., *The European Neighbourhood Policy: An Adequate Instrument for Democratisation?*, [w:] Varwick J., Lang K.O. (red.), *European Neighbourhood Policy. Challenges for the EU – Policy Towards the New Neighbours*, Barbara Budrich Publishers, Leverkusen, Opladen 2007.

<https://doi.org/10.2307/j.ctvddzgwb.11>

Gardocki S., *Prymat energetyczny Rosji i odpowiedź Unii Europejskiej*, [w:] Bieleń S., Chudoliej K. (red.), *Stosunki Rosji z Unią Europejską*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323515296.pp.167-197>

Gault J., *EU Energy Security and the Periphery*, [w:] R. Dannreuther (red.), *European Union Foreign and Security Policy. Towards a Neighbourhood Strategy*, Routledge, London, New York 2004.

Giragosian R., *Shifting Security in the South Caucasus*, „The Quarterly Journal”, Vol. VI, No. 3, Fall 2007. <https://doi.org/10.11610/Connections.06.3.06>

Gomez R., Christou G., *Foreign Economic Policy: The EU in the Mediterranean*, [w:] Carlsnaes W., Sjursen H., White B. (red.), *Contemporary European Foreign Policy*, Sage Publishers, London, New Delhi 2004.

Góralski W.M., *Rozwój i ewolucja systemu decyzyjnego Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, [w:] Parzymies S. (red.), *Diplomacja czy siła? Unia Europejska w stosunkach międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009.

Grabowska G., *Dobre unijne sąsiedztwo, „Integracja Europejska”* 02-02/67-68 2006, Warszawa.

Grabowska I., *Genesis, Evolution and Future Perspectives of the CFSP of the EU*, [w:] K. Żukrowska (red.), *Europe and Complex Security Issues*, Instytut Wiedzy, Warsaw 2005.

Gromadzki G., *A Difficult Case: Belarus as Part of the European Neighbourhood Policy*, „International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs”, Vol. XV, No. 2, 2006.

Haddad S., Pogodda S., *The European Neighbourhood Policy. A View from the South*, GO-EuroMed Working Paper No. 0614, 31.12.2006.

Haine J.-Y., *The European Security Strategy coping with threats. Is Europe secure?*, [w:] Biscop S., Andersson J.J., *The EU and the European Security Strategy*, Routledge, New York 2007.

Hill Ch., *The Capability-Expectations Gap, or Conceptualizing Europe's International Role*, „Journal of Common Market Studies”, Vol. 31, No. 3, September 1993. <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.1993.tb00466.x>

Hill Ch., *EU Foreign Policy Since 11 September 2001: Renationalising or Regrouping?*, First annual guest lecture in the „Europe in the World” Centre series, University of Liverpool, 24.10.2002, s. 3, www.liv.ac.uk/ewc

Hillion Ch., *A New Framework for the Relations Between the Union and Its East-European Neighbours*, [w:] M. Cremona, G. Meloni (red.), *The European Neighbourhood Policy: A Framework for Modernisation?*, EUI Working Paper LAW, 2007/21.

Hillion Ch., *Mapping-Out the New Contractual Relations between the European Union and Its Neighbours: Learning from the EU-Ukraine ‘Enhanced Agreement’*, „European Foreign Affairs Review”, No. 12, 2007.

Holden P., *The European Community’s MEDA Aid Programme: A Strategic Instrument of Civilian Power?*, „European Foreign Affairs Review”, Vol. 8, No. 3, Autumn 2003.

Holden P., *Partnership Lost? The EU’s Mediterranean Aid Programmes*, „Mediterranean Politics”, Vol. 10, No. 1, March 2005. <https://doi.org/10.1080/1362939042000338827>

Homal A., *Enhancing Neighbourhood Policy Through FDI (The Case of North African Countries)*, [w:] Attina F., Rossi R. (red.), *European Neighbourhood Policy: Political, Economic and Social Issues*, The Jean Monnet Centre „Euro-Med”, Department of Political Studies, Catania 2004.

Janeliunas T., *Between Russia and the EU: Transformational Opportunities for Belarus*, „Lithuanian Foreign Policy Review”, Vol. 19, No. 1, 2007, Foreign Policy Research Center.

Jesień L., *Eastern Partnership – Strengthened ENP Cooperation with Willing Neighbours*, The Polish Institute of International Affairs, PISM Strategic Files, No. 3, June 2008.

Joffe G.H., *The EU and the Mediterranean: Open Regionalism or Peripheral Dependence?*, [w:] Telo M. (red.), *European Union and New Regionalism, Regional Actors and Global Governance in a Post-Hegemonic Era*, Ashgate, Bodmin, Cornwall 2007.

Johansson-Nogues E., *A ‘Ring of Friends’? The Implications of the European Neighbourhood Policy for the Mediterranean*, „Mediterranean Politics”, Vol. 9, No. 2, Summer 2004.
<https://doi.org/10.1080/1362939042000221295>

Kaczmarski M., *Polityka Rosji wobec Unii Europejskiej*, Centrum Stosunków Międzynarodowych, Raporty i Analizy, nr 8/05, dostępne na stronie www.csm.org.pl

Kamiński T., *Ukraina w Europejskiej Polityce Sąsiedzkiej*, „Analizy Natolińskie”, t. 8, nr 4, 2006.

Kardaś Sz., *Współpraca i rywalizacja Rosji oraz Unii Europejskiej w przestrzeni poradzieckiej*, [w:] Bieleń S., Chudoliej K. (red.), *Stosunki Rosji z Unią Europejską*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323515296.pp.228-246>

Kazana M., *Rola Polski w możliwości kreowania Wymiaru Wschodniego*, [w:] Zamarlik M. (red.), *Wymiar Wschodni Unii Europejskiej*, Instytut Studiów Strategicznych, Kraków 2004.

Kępa J., *Przegląd budżetu Unii Europejskiej w kontekście wzmacnienia „wymiaru wschodniego” Europejskiej Polityki Sąsiedztwa*, Biuletyn Analiz UKIE, nr 18, 2008.

Knelangen W., *A Neighbourhood of Freedom, Security and Justice?*, [w:] Warwick J., Lang K.O., *European Neighbourhood Policy. Challenges for the EU-Policy Towards the New Neighbours*, Barbara Budrich Publishers, Leverkusen, Opladen 2007. <https://doi.org/10.2307/j.ctvddzgwb.12>

Kurek K., *Afryka Północna, Polityki UE w procesie tworzenia, Wspólna europejska polityka energetyczna*, dostępne na stronie http://eup.wse.krakow.pl/?page_id=239 (07.11.2008).

Kurowska X., Tallis B., *EU Border Assistance Mission: Beyond Border Monitoring?*, „European Foreign Affairs Review”, Vol. 14, No. 1, February 2009.

Kuspys P., *Stosunki polityczno-gospodarcze między Ukrainą i UE*, „Międzynarodowy Przegląd Polityczny”, t. 19, nr 3, 2007.

Lang K.-O., *European Neighbourhood Policy: Where do we Stand – Where are we Heading?*, [w:] Warwick J., Lang K.O. (red.), *European Neighbourhood Policy Challenges for the EU-Policy Towards the New Neighbours*, Barbara Budrich Publishers, Leverkusen, Opladen 2007.

Lannon E., Elsuwege van P., *The EU's Northern Dimension and the EMP-ENP: institutional Frameworks and Decision-making Processes Compared*, [w:] Xuereb P.G. (red.), *The European Union and the Mediterranean. The Mediterranean's European Challenge*, Vol. V, European Documentation and Research Center, Malta 2004.

Leigh M., *Making a Success of the ENP: Challenge and Response*, [w:] Weber K., Smith M.E., Baun M. (red.), *Governing Europe's Neighbourhood: Partners or Periphery?*, Manchester U.P., Manchester, New York 2007.

Leigh M., *The EU's Neighbourhood Policy*, [w:] Brimmer E., Fröhlich S. (red.), *The Strategic Implications of European Union Enlargement*, Center for Transatlantic Relations, The Paul H. Nitze School of Advanced International Studies, Johns Hopkins University, Washington 2005.

Leinen J., Weidemann S., *How Does ENP Work? A View from the European Parliament*, [w:] Warwick J., Lang K.O. (red.), *European Neighbourhood Policy. Challenges for the EU-Policy Towards the New Neighbours*, Barbara Budrich Publishers, Leverkusen, Opladen 2007.

<https://doi.org/10.2307/j.ctvddzgwb.9>

Leonard D., *The European Neighbourhood Policy – Time for Revamp?*, Foreign Policy Centre, October 2006, tekst dostępny na stronie <http://fpc.org.uk/articles/375> (19.05.2008).

Lynch D., *The Security Dimension of the European Neighbourhood Policy*, „International Spectator”, Vol. XL, No. 1, January–March 2005. <https://doi.org/10.1080/03932720508457109>

Łomiński B., *UE jako strategiczny partner Rosji*, [w:] Dobroczyński M., Lipiec-Zajchowska M. (red.), *Wschód jako partner Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2005.

Maliszewska-Nienartowicz J., *Europejska Polityka Sąsiedztwa: cele i instrumenty*, „Sprawy Międzynarodowe”, nr 3, lipiec–wrzesień 2007.

Melasuo T. (red.), *The Mediterranean Revisited*, Research Report, No. 157, 1994, Tampere Peace Research Institute.

Menkiszak M., *The EU-Russia Agreement on Georgia from 8 September 2008 (Moscow)*, „East Week”, No. 187, OSW 2008.

Miller R., Mishrif A., *The Barcelona Process and Euro-Arab Economic Relations: 1995–2005*, „MERIA – The Middle East Review of International Affairs”, Vol. 9, No. 2, Article 6, June 2005.

Missiroli A., *The EU Neighbourhood as a Source of ‘Threats’ – a Reappraisal*, [w:] Balfour R., Missiroli A., *Reassessing the European Neighbourhood Policy*, European Policy Centre Issue Paper, No. 54, June 2007.

Missiroli A., *Revisiting the ESS – Beyond 2008, and Beyond ESDP*, Studia Diplomatica – „The Brussels Journal of International Relations”, Vol. LXI, No. 3, 2008, The Royal Institute for International Relations.

Mortimer E., *Europe and the Mediterranean: The Security Dimension*, [w:] Ludlow P. (red.), *Europe and Mediterranean*, Brassey’s, London, New York 1994.

Moschella M., *European Union’s Regional Approach Towards Its Neighbours: The European Neighbourhood Policy vis-a-vis Euro-Mediterranean Partnership*, [w:] Attina F., Rossi R. (red.), *European Neighbourhood Policy: Political, Economic and Social Issues*, The Jean Monnet Centre „Euro-Med”, Department of Political Studies, Catania 2004.

Olejniczak K., *Strategia wspierania współpracy ponadgranicznej w Unii Europejskiej*, [w:] Gorzelak G., Krok K. (red.), *Nowe granice Unii Europejskiej – współpraca czy wykluczenie?*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006.

Pardo S., Zemer L., *Towards a New Euro-Mediterranean Neighbourhood Space*, „European Foreign Affairs Review”, Vol. 10, No. 1, Spring 2005.

Parzymies S., *Polityka bezpieczeństwa w Unii Europejskiej*, [w:] Bobrow D.B., Haliżak E., Zięba R. (red.), *Bezpieczeństwo narodowe i międzynarodowe u schyłku XX wieku*, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1997.

Parzymies S., *Polityka zagraniczna i bezpieczeństwa w ramach EWG*, „Sprawy Międzynarodowe”, nr 1–2, 1992.

Parzymies S., *Polityka zagraniczna Unii Europejskiej*, [w:] Parzymies S., Zięba R. (red.), *Instytucjonalizacja wielostronnej współpracy międzynarodowej w Europie*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2004.

Parzymies S., *Selected International Aspects of Expansion of the European Union*, [w:] Adamowski J., Wojtaszczyk K.A., *Negotiations of the EU Candidate Countries*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2001.

Parzymies S., *Traktat Amsterdamski o UE*, „Sprawy Międzynarodowe”, nr 3, 1997.

Parzymies S., *Wpływ państw członkowskich UE z Europy Środkowej na kształt stosunków Unii z Rosją*, [w:] Bieleń S., Chudoliej K. (red.), *Stosunki Rosji z Unią Europejską*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323515296.pp.272-295>

Parzymies S., *Współpraca polityczna w Unii Europejskiej*, „Sprawy międzynarodowe”, nr 1, 1994.

Philippart E., *The Euro-Mediterranean Partnership: A Critical Evaluation of an Ambitious Scheme*, „European Foreign Affairs Review”, Vol. 8, No. 2, Summer 2003.

Philippart E., *The Euro-Mediterranean Partnership: Unique Features, First Results and Future Challenges*, CEPS Middle EAST & Euro-Med Project, Working Paper, No. 10, April 2003.

Philippart E., *The MEDA Programme: Analysis of the New Design of EU Assistance to the Mediterranean*, [w:] Attina F., Stavridis S. (red.), *The Barcelona Process and Euro-Mediterranean Issues from Stuttgart to Marseille*, Giuffrè, Milano 2001.

Pinelli C., *In Search of Coherence in EU Foreign Policy*, „The International Spectator”, Vol. 42, No. 2, June 2007. <https://doi.org/10.1080/03932720701406621>

Popescu N., Wilson A., *The „Sovereign Neighbourhood”: Weak Statehood Strategies in Eastern Europe*, „The International Spectator”, Vol. 44, No. 1, March 2009.
<https://doi.org/10.1080/03932720802692897>

Portelli B., *Foreign Direct Investment in the European Union’s Mediterranean Neighbours. Past Trends and Future Potential in the MEDA Region*, [w:] Attina F.,

Rossi R. (red.), *European Neighbourhood Policy: Political, Economic and Social Issues*, The Jean Monnet Centre „Euro-Med.”, Department of Political Studies, Catania 2004.

Pszczółkowska D., *Partnerstwo Wschodnie wciąż bez pieniędzy*, „Gazeta Wyborcza”, 24.02.2009.

Pszczółkowska D., *Sarkozy mówi w Maroku o Unii Śródziemnomorskiej*, „Gazeta Wyborcza”, 24.10.2007.

Pszczółkowska D., *Sarkozy Śródziemnomorski*, „Gazeta Wyborcza”, 14.07.2008.

Rabohchiyska M., *The Eastern Dimension of the ENP: Interaction between Legal and Political Instruments*, [w:] Nikolov K.Y. (red.), *The European Neighbourhood Policy: Time to Deliver*, Bulgarian European Community Studies Association, Sofia 2008.

Raś M., *Szanse i możliwości realizacji czterech „wspólnych przestrzeni” w perspektywie XXI wieku*, [w:] Bieleń S., Chudoliej K. (red.), *Stosunki Rosji z Unią Europejską*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009. <https://doi.org/10.31338/uw.9788323515296.pp.64-94>

Rhein E., *Euro-Med. Free Trade Area for 2010: Whom Will it Benefit?*, [w:] Joffe G. (red.), *Perspectives on Development: The Euro-Mediterranean Partnership*, Frank Cass, London, Portland 1999.
<https://doi.org/10.1080/13629389808718316>

Roper S.D., *Post-Soviet Moldova’s National Identity and Foreign Policy*, [w:] Schmidtke O., Vekelchyk S., *Europe’s Last Frontier? Belarus, Moldova and Ukraine between Russia and the European Union*, Palgrave Macmillan, New York, Hampshire 2008.

Rynkiewicz S., *Rola wspólnych strategii w kształtowaniu Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, [w:] Mik C. (red.), *Pozycja Unii Europejskiej w świecie, aspekty prawne i polityczne*, „Dom Organizatora”, Toruń 2005.

Sajkowska A., *Position of CEECs and CIS in Context of the Process of European Integration*, [w:] Żukrowska K., Konarzewska A. (red.), *External Relations of the European Union – determinants, causal links, areas*, Instytut Wiedzy, Warsaw 2004.

Schneider E., *Die Ukraine und die Europäische Union*, Ukraine – analysen nr 6, 25.04.2006, dostępne na stronie <http://www.laender-analysen.de/ukraine/pdf/2006/UkraineAnalysen06.pdf> (04.06.2008).

Shumylo O., *The Debate on the EU Membership Prospects of Ukraine*, [w:] Kazimierkiewicz P. (red.), *The Future of EU Enlargement Debates in New Member States, Candidates and Neighbours*, Institute of Public Affairs, Warsaw 2006.

Simai M., *Europe and Its Southern Belt in the Post-cold War Era: Old Problems and New Opportunities*, [w:] Melaso T., *Beyond Barcelona. Europe and the Middle East in the Mediterranean International Relations*, Research Report, No. 66, 1995, Tampere Peace Research Institute.

Smith K.E., *The Outsiders: the European Neighbourhood Policy*, „International Affairs”, Vol. 31, No. 4, July 2005. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2346.2005.00483.x>

Smith M.E., Webber M., *Political Dialogue and Security: the CFSP and ESDP*, [w:] Weber K., Smith M.E., Baun M. (red.), *Governing Europe's Neighbourhood: Partners or periphery?*, Manchester U.P., Manchester, New York 2007.

Smith M.E., Webber M., *Political Dialogue and Security in the European Neighbourhood: The Virtues and Limits of 'New Partnership Perspectives'*, „European Foreign Affairs Review”, No. 13, 2008.

Solana J., Ferrero-Waldner B., *10 punktów dla Ukrainy*, „Międzynarodowy Przegląd Polityczny”, t. 11, nr 1, 2005.

Solarz A.M., *Problemy i napięcia polityczne w państwach Afryki Północnej*, [w:] Milewski J.J., Lizak W. (red.), *Stosunki międzynarodowe w Afryce*, Wydawnictwo Naukowe Scholar/Fundacja Studiów Międzynarodowych, Warszawa 2002.

Spencer C., *The EU and Common Strategies: The Revealing Case of the Mediterranean*, „European Foreign Affairs Review”, Vol. 6, No. 1, Spring 2001. <https://doi.org/10.1023/A:1011488415421>

Stachurska K., *Stosunki Unii Europejskiej z państwami Maghrebu*, „Stosunki Międzynarodowe”, t. 28, nr 3–4, 2003.

Starzyk-Sulejewska J., *Udział Rosji w procesach partnerstwa, dialogu politycznego i budowania wspólnego bezpieczeństwa z Unią Europejską*, [w:] Bielen S., Chudoliej K. (red.), *Stosunki Rosji z Unią Europejską*, Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2009.

<https://doi.org/10.31338/uw.9788323515296.pp.118-146>

Stritecky V., *The South Caucasus: a Challenge for the ENP*, [w:] Kratochvil P. (red.), *The European Union and Its Neighbourhood: Policies, Problems and Priorities*, Institute of International Relations, Prague 2006.

Symonides J., *Podmiotowość prawnomiedzynarodowa Unii Europejskiej w świetle traktatu konstytucyjnego*, [w:] Haliżak E. (red.), *Polityka zagraniczna i wewnętrzna państwa w procesie integracji europejskiej*, Oficyna Wydawnicza Branta, Warszawa, Bydgoszcz 2004.

Szeptycki A., *Ukraina i Unia Europejska: od Brestu po Don*, „Polski Przegląd Dyplomatyczny”, t. 29, nr 1, styczeń–luty 2006.

Tatarzyński M., *Polityka energetyczna Unii Europejskiej – raport*, „Bezpieczeństwo Narodowe” I-II 2007/3-4.

Terpan, F. *Will Changes Made by the Lisbon Treaty in the Field of Foreign Affairs and Security Make the ENP More Efficient and Effective?*, [w:] Nikolov K.Y. (red.), *The European Neighbourhood Policy: Time to Deliver*, Bulgarian European Community Studies Association, Sofia 2008.

Tocci N., *Can the EU Promote Democracy and Human Rights Through the ENP? The Case for Refocusing on the Rule of Law*, [w:] Cremona M., Meloni G. (red.), *The European Neighbourhood Policy: A Framework for Modernisation?*, EUI Working Paper LAW, No. 21, 2007.

Toje A., *The 2003 European Union Security Strategy: A Critical Appraisal*, „European Foreign Affairs Review”, No. 10, 2005.

Trenin D., *Russia, the EU and the Common Neighbourhood*, Centre for European Reform (essays), London, September 2005, dostępne na stronie www.cer.org.uk

Turczyński P., *Polityka Unii Europejskiej wobec Ukrainy*, „Sprawy Międzynarodowe”, kwiecień–czerwiec 2005.

Vasconcelos A., Joffe G., *Towards Euro-Mediterranean Regional Integration*, „Mediterranean Politics”, Vol. 5, No. 1, Spring 2000. <https://doi.org/10.1080/13629390008414705>

Vesely L., *The European Union and the Support of Democratic Changes in Belarus – Acts or Words?*, „International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs”, Vol. XV, No. 2, 2006.

Weiner R., *Whither Moldova: East or West?*, [w:] DeBardeleben J., *The Boundaries of EU Enlargement. Finding a Place for Neighbours*, Palgrave Macmillan, Hampshire, New York 2008. https://doi.org/10.1057/9780230591042_11

Wnukowska A., *Czy rozbudowywać wspólną politykę zagraniczną, bezpieczeństwa i obrony?*, [w:] Wojtaszczyk K.A. (red.), *Dylematy modernizacji Unii Europejskiej*, Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2007.

Wolczuk K., *Ukraine and Its Relations With the EU in the Context of the European Neighbourhood Policy*, [w:] Fischer S. (red.), *Ukraine: Quo Vadis?*, Chaillot Paper, No. 108, February 2008.

Yeor B., *Eurabia, The Road to Munich*, 2002, dostępne na stronie <http://www.nationalreview.com/comment/comment-yelor100902.asp> (15.08.2008).

Zagorski A., *Policies towards Russia, Ukraine, Moldova and Belarus*, [w:] Dannreuther R. (red.), *European Union Foreign and Security Policy. Towards a Neighbourhood Strategy*, Routledge, London, New York 2004.

Zajac, J. *Gospodarcze aspekty Procesu Barcelońskiego*, „*Studia Europejskie*”, No. 4, 2001.

Zajac J., *The Barcelona Process and Beyond*, [w:] Żukrowska K., Konarzewska A. (red.), *External Relations of the European Union – Determinants, Causal Links, Areas*, Instytut Wiedzy, Warsaw 2004.

Zięba R., *Mechanizm instytucjonalny Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa Unii Europejskiej*, „*Rocznik Nauk Politycznych*”, t. 5, 2003.

Źródła internetowe

Anna Lindh Euro-Mediterranean Foundation for Dialogue between Cultures, <http://www.euromedalex.org/Home/EN/Home.aspx>

Common Foreign and Security Policy, http://ec.europa.eu/external_relations/cfsp/intro/index.htm

Das Auswärtiges Amt/Ministerstwo Spraw Zagranicznych RFN, <http://www.auswaertiges-amt.de/diplo/de/Laenderinformationen/Ukraine/Bilateral.html>

Das Bundesministerium für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung, http://www.bmz.de/de/Laender/regionen/europa_udssr/index.html

Das Goethe-Institut Ukraine, <http://www.goethe.de/ins/ua/kie/uun/deindex.htm>

Die Botschaft des Bundesrepublik Deutschland in Kiew, http://www.kiew.diplo.de/Vertretung/kiew/de/04/Bilat_wirt_bez/Deutsch_Ukrainische_Wirtschafts_beziehungen.html

Die Friedrich Ebert Stiftung, http://www.fes.de/sets/s_stif.htm

Die Konrad Adenauer Stiftung, http://www.kas.de/proj/home/home/48/8/about_us-1/index.html

ENPI, <http://www.enpi-programming.eu/wcm/content/category/5/157/200/en>

EUBAM, www.eubam.org

Europe, The EU at a glance, The EU in slides, http://europa.eu/abc/euslides/index_en.htm

EuropeAid, http://ec.europa.eu/europeaid/index_pl.htm

European Neighbourhood Policy, http://ec.europa.eu/world/eng/index_en.htm

Europejski Bank Inwestycyjny, <http://www.eib.org>

Euromed Heritage, <http://www.euromedheritage.net>

Euro-Mediterranean Human Rights Network, <http://www.euromedrights.net>

EuroMed Info Centre, <http://www.euromedinfo.eu/site.en.html>

EuroMeSCo, http://www.euromesco.net/index.php?option=com_frontpage&Itemid=1&lang=en

Euromed Youth Programme, <http://www.euromedyouth.net/spip.php?rubrique2>

External Relations Directorate-General, http://ec.europa.eu/dgs/external_relations/index_en.htm

FEMISE, <http://www.femise.org>

Institute MEDEA, <http://www.medea.be/index.html?page=2&lang=en&doc=55>

Międzynarodowy Fundusz Walutowy, www.imf.org

Oficjalna strona Prezydencji Francuskiej w Radzie UE w II półroczu 2008 roku,
http://www.ue2008.fr/PFUE/lang/en/accueil/PFUE-07_2008/PFUE13.07.2008/sommet_de_paris_pour_la_mediterranee_4758

Organizacja Państw Eksportujących Ropę Naftową (OPEC), <http://www.opec.org/homePolska>
Prezydencja w Radzie UE, <http://prezydencjaue.gov.pl>

TAIEX, <http://taiex.ec.europa.eu>

The International Institute for Strategic Studies, www.iiss.org

Twinning, http://ec.europa.eu/enlargement/how-does-it-work/technical-assistance/twinning_en.htm

Urząd Komitetu Integracji Europejskiej,
<http://www.cie.gov.pl/WWW/serce.nsf/0/1512063FB0638F55C1256E7F00495582?Open>

UZE, www.weu.int

Wirtschaftsdaten kompakt – Ukraine, Mai 2008; Bundesagentur für Außenwirtschaft,
https://www.bfa.de/ext/anlagen/PubAnlage_4638.pdf

Inne

Agreed conclusions of the 9 Euro-Mediterranean meeting of Ministers th of Foreign Affairs, Lisbon, 05–06.11.2007, Press release: Lisbon, 6 November 2007, 14743/07 (Presse 255).

Biuletyn Europejski Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Madrycie, Prezydencja Hiszpanii w UE, 02.07.2010, nr 12 – ostatni.

CEPS European Neighbourhood Watch, Issue 34, January 2008.

Council of the European Union, 2609 Council Meeting, General Affairs and External Relations, Press Release nr 12770/04 (Presse 276), Luxembourg, 11.10.2004.

Council of the European Union, 2590th Council Meeting. General Affairs and External Relations-General Affairs. 10189/04 (Presse 195), Council of the European Union Luxembourg, 14.06.2004, s. 7, 12.

Cover note 15917/02 from Presidency to delegations: Copenhagen European Council, 12–13.12.2002, Presidency Conclusions.

Eight Euro-Mediterranean Conference of Ministers of Foreign Affairs, Tampere, 27–28.11.2006, „Tampere Conclusions”, Press release: Brussels, 30.11.2006, 15921/1/06 REV 1 (Presse 344).

EU – Ukraine Summit, PRES/05/337, Kiev, 01.12.2005.

European Commission, DG for Energy and Transport, *Trans-European energy networks: TEN-E priority projects*, Luxembourg 2004.

European Union Press A 216/10, 29.10.2010.

Ferrero-Waldner B., *After the Russia/Ukraine Gas Crisis: What Next?*, SPEECH/09/100, London, 09.03.2009.

General Affairs and External Relations, 2450th Council session – External Relations, 12134/02 (Presse 279), Brussels, 30.09.2002.

General Affairs and External Relations, 2463rd Council meeting – General Affairs, 14183/02 (Presse 350), Brussels, 18.11.2002.

General Secretariat of the Council of the EU, Background – The High Representative for Foreign Affairs and Security Policy/The European External Action Service, November 2009.

Joint Declaration of the Prague Eastern Partnership Summit, Prague, 07.05.2009, Council of the European Union, 8435/09 (Presse 78), Brussels, 07.05.2009.

Presidency Conclusions, Brussels European Council, 19–20.03.2009, Brussels, 20.03.2009, Cover note, Concl 1, 7880/09.

Presidency Conclusions for the Euro-Mediterranean Meeting of Ministers of Foreign Affairs, The Hague, 29–30.11.2004, Press Release: Brussels, 30.11.2004, 14869/04 (Presse 331).

Sadowska M., Świeboda P., *Eastern Partnership – Good Start, Hard Labour to Come*, Komentarz DemosEuropa – Centrum Strategii Europejskiej, 09.12.2008, dostępny na stronie http://www.demoseuropa.eu/modules.php?op=modload&name=PagEd&file==index&topic_id=7&page_id=794 (19.03.2009).

Statement of the Presidency of the Permanent Council of the EU on behalf of the High Contracting Parties to the modified Brussels Treaty – Belgium, France, Germany, Greece, Italy, Luxemburg, The Netherlands, Portugal, Spain and the United Kingdom.

The EU's relation with its neighbours. A survey of attitudes in the European Union, Special Eurobarometer 285/Wave 67.3 – TNS Opinion and Social, Fieldwork: May–June 2007, Publication: September 2007.

The Treaty of Lisbon: a second look at the institutional innovations. Joint study: European Policy Centre, The Royal Institute for International Relations, Centre for European Policy Studies, September 2010.

Verheugen G., Wystąpienie w Akademii Dyplomatycznej w Moskwie, 27.10.2003, pt. „Rozszerzenie UE i unijna Polityka Sąsiedztwa”, http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/verheugen-russia-eu_enlargement_and_the_union_en.pdf